

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT

55e JAARGANG

FEBRUARI 1953

No. 2

...

VERENIGING

TOT

BEVORDERING

DER

BIJENTEELT

IN

NEDERLAND

...

SPEURBIJTJES

f 1,50 per 20 woorden, elke 4 woorden meer 30 cent, bij vooruitbetaling. Giro: 27772, Bijenhuis, Wageningen. Inzenden vóór de 20e der maand.

- TE KOOP GEVRAAGD: een goede Feekakast met 2 broedk., honingk. en dakrand. Ev. ruilen tegen Simplexkasten. A. DUINKER, Molenweg 5, Haren (Gr.)
- TE KOOP: prima voorjaars-, zomer- en een flinke partij heideslengerhoning, bij de Bijenstand „DE KLAVERBLOEM” te Zelhem (post Halle).
- TE KOOP GEVRAAGD: partij goede korfvolken. Brieven met prijs aan A. SMITS, Hatertseweg 497, Nijmegen.
- TE KOOP: eerste soort koolzaad slingerhoning, 400 kg. J. G. NIJLAND, Tuitstraat 2, Varsseveld.
- WIJ KOPEN honing à f 1,70 per kg. Tevens gevraagd bijenkasten en volken. Liefst in ruil voor vruchtbomen. J. DOORNINK, Boomkwekerijen, Aalten.
- INBINDEN van uw jaargangen Maandschrift voor Bijenteelt, door ADO, Bilthoven, Tel. 2245. Degelijk en net werk tegen billijke prijs.

Hierdoor maken wij bekend aan al onze afnemers dat de afdeling handel in imkers-artikelen is

OVERGEDRAGEN aan H. BRUMMEL
Vaarbekerweg 4 - Doornspijk

CHEMISCHE INDUSTRIE „ARKADIA”
Lochem - Telefoon No. 827

Wij hebben nog grote voorraad

KLAVERHONING,

heeft U nog plaats voor honing, vraag dan eens bij ons. Wij leveren U tegen een zeer voordelige prijs.

H. T. VAN DAM, Bijenpark
JUBBEGA (Fr.) - Telefoon 103, Hoornsterzwaag

Uitslag Zwerm- puzzel

De eerste prijs werd toegekend aan **W. G. Essink**, Reggestraat 4; Almelo, de 2e prijs aan **J. Bruinsma**, Zweepseweg K 2 te Lochem; de derde prijs aan **J. M. Oostveen**, Vistraat 10a te Elst O.B. en de prijs voor de best verzorgde en meest originele oplossing aan **M. van As**, Op den Berg 59 te Ede. Er waren echter zoveel prachtig verzorgde oplossingen, dat de jury nog extra prijzen toekende aan: **J. Modderman**, D 202, Finsterwolde, **H. v. d. Meer**, Slotzichtweg 17, Enschede, **G. A. E. Muysteghe**, Benkoelenstr. 46, Enschede, **H. van Ekeren**, Jan Mattheijnselaan 8, Brielle, **K. Singer**, Oude Kanonsdijk 66, Zutphen, **C. Weevers-Huisman**, Ginsterlaan 15, Heerlen en **H. J. Scheffer**, Dorpsstraat 123, Renkum.

Alle inzenders onze hartelijke dank, de prijswinnaars onze gelukwensen en veel dank aan de Heer J. Braakenburg, ontwerper der puzzel en aan de Heren H. G. Maagendans en B. A. van der Sande die met hem de jury vormden.

★

De oplossing van de puzzel staat op pagina 31

Wij verlagen tijdelijk belangrijk onze prijzen van onderstaande artikelen:

Kunstraat van f 6,50 op f 5,— per kg. Simplexkasten op f 27,50, compleet volgens onze prijslijst. 8-raams Simplexkasten op f 15,—; 5-raams Reservekasten op f 13,—; Observatiekasten, geschilderd, slechts f 30,—; Trio kweekkast op f 17,—; Koninginneteeltkast f 7,50; Honingslingers van f 100,— op f 80,—; Werkloon van zuivere was tot kunstraat blijft f 1,— per kg.

★ Steeds meer imkers kopen hun materialen en kunstraat bij ons. Zij weten dat zij het beste krijgen tegen de laagst mogelijke prijs. Voor degenen die dit nog niet gedaan hebben: neemt eens een proef.

Beleefd verzoek aan secretarissen der afd. ons een ledenlijst te willen toezenden, dan zenden wij die adressen tegen het voorjaar onze nieuwe prijscourant.

H. T. VAN DAM, Bijenpark,
JUBBEGA - Telefoon 103 - Hoornsterzwaag

10 Kastkaarten

waarop U de gehele geschiedenis van elk volk gemakkelijk kunt aantekenen, zenden wij U franco toe voor f 1,—.

★

Snelgrovebord

voor de spaarkast is binnenkort leverbaar.

★

Prijsverlagingen!

Vraagt U onze nieuwe prijslijst even aan?

GIRO 1171

TEL. 2863

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

GEVRAAGD:

alle soorten honing, ruwe en zuivere
bijenwas, propolis (kitwas).

Emballage beschikbaar. - Betaling contant.

CHEMISCHE INDUSTRIE „ARKADIA”
LOCHEM - TELEFOON 827

Maandschrift voor

BIJENTEELT

UITGAVE VAN DE VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

*

Verschijnt
de eerste Dinsdag
van elke maand

Redacteur: R. P. Groenvelt. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen.
Telefoon 2863, Postrekening 27772.
Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de
Rijksbijenteeltconsulenten. Vaste medewerker: Joh. A. Joustra.

Wenken

voor

gevoorderden

DE vorige maand hebben we afgesproken onze raten aan een nadere beschouwing te zullen onderwerpen.

U is natuurlijk allang tot de ontdekking gekomen, dat het volk, *dat tijdens de dracht* de meeste vliegbijen heeft, de grootste oogst binnen haalt en het komt er dus maar op aan in die tijd dat groot aantal vliegbijen te krijgen. Dit is ook het geheim van de verschillende bedrijfsmethoden, in ons Groentje gepubliceerd, die zulke mooie resultaten geven. Deze methoden hebben allen met elkaar gemeen, dat de bijenvolken *tijdens de hoofddracht een overmaat van vliegbijen*, en meestal ook *een jonge koningin hebben!* Hoe dit te bereiken bespreken we nog later, maar in ieder geval hebt U daarvoor extra materiaal nodig in de vorm van broedramen en kleine kastjes voor reservevolken. Deze kunnen enkelwandig zijn en alle kastjes van 5 tot 8 ramen zijn daarvoor geschikt. Als U ze niet zelf kunt maken, raad ik U aan daarvoor de z.g. marktkastjes van het Bijenhuis te gebruiken. Deze zijn handig en goedkoop.

Bij het verkrijgen van dat maximaal aantal vliegbijen speelt ook de kwaliteit van onze raten een belangrijke rol. Van raat, gebouwd op scheef ingezette, doorgezakte kunstraat, belegt de koningin alleen het middengedeelte, terwijl op de rest van de raat veel te veel darrencellen worden aangezet. Een broedkamer met dergelijke raten bevat nog niet $\frac{3}{4}$ gedeelte van het broed, dat aanwezig zou kunnen zijn als de raten onberispelijk waren. Dergelijke raten moeten zo snel mogelijk verdwijnen en elke keer, als de broedkamer wordt gecontroleerd, bekijkt U de broedratens met streng keurende blik en alle raten, waarin meer dan een klein stukje darrenwerk voorkomt, waarin langs de bovenlat een brede strook onbebroed blijft of waarin de bijen grote gaten hebben geknaagd, worden naar de buitenzijde gehangen om uit te lopen en daarna zo gauw mogelijk opgesmolten. Een goed broedraam behoort, als het verzegeld is, bijna geheel met aaneengesloten werksterbroed gevuld te zijn en de imker spreekt dan ook niet voor niets van „broed als een plank”.

Hoe komen we aan dergelijke raten? Door het vermijden van de veel voorkomende fouten als: onvoldoende draden van het raam, waardoor de kunstraat uitzakt en de cellen scheef trekken. De kunstraat is niet goed aan de maat, waardoor braamraat van grof werk wordt gebouwd. De kunstraat is van slecht fabrikaat of wordt verkeerd ingezet. Van de bovenste rij cellen moeten de 2 evenwijdig lopende celwanden haaks op de bovenlat staan. Kunstraat, welke U van het Bijenhuis betreft is wat dit betreft altijd goed, daar bij de vervaardiging aan dit punt voldoende aandacht wordt besteed.

En dan is er nog het raam zelf. Deze ramen zijn dikwijls „scheluw” of, zoals men het in de wandeling noemt „scheel”. Dit kan verschillende oorzaken hebben. De raamlatten zelf kunnen krom getrokken zijn, wat, nu de houtvoorziening weer een beetje beter geworden is, niet meer behoeft voor te komen. Soms zijn ook de zijlatten te dun — het verdient aanbeveling deze even dik te nemen als de boven- en onderlat — maar in de meeste gevallen worden de ramen bij het in elkaar zetten krom getrokken. Dit euvel kunt U vermijden als U bij het in elkaar zetten van de ramen

Vóór 15 Februari ondersteunen de afdelingen de voorstellen voor de Algemene Vergadering, die zij gaarne op de agenda geplaatst zien.

Vóór 20 April kan men zich aanmelden voor deelname aan het examen voor het diploma „Practisch Imker”.

Op 20 Augustus worden de 24e Nederlandse Imkersdag en de 2e Nationale Honingtentoonstelling te Hilversum gehouden.

De heer Joustra 65 jaar

Zoals wij in ons vorig nummer berichtten, vierde de Heer Joustra op 26 Januari zijn 65ste verjaardag. En het heeft hem op die dag niet aan belangstelling van zijn talloze vrienden in den lande ontbroken.

Als ambtenaar bij het Rijksopvoedingsgesticht te Avereest leerde de Heer Joustra een imker-molenaar kennen en die kennismaking was voor zijn leven van beslissende betekenis. Hij had direct veel belangstelling voor de bijen maar de molenaar wilde hem geen volk verkopen, zodat de Heer Joustra zijn imkersloopbaan begon met een gevonden zwerm van onbekende herkomst.

(Vervolg van pag. 19)

leen. Alléén ook brengen zij de winter door, hier of daar in 'n schuilhoekje.

Nooit een citroentje, 'n kleine vos gevonden, op zolder? Niet gevangen, je kunt ze zo maar pakken, ze zitten stil in 'n soort verdovings- of slaaptoestand. Deze verre bloedverwanten van de bijen houden 'n soort winterslaap, ze eten niet — waar zouden ze dat overigens vandaan moeten halen, want ze leggen geen voorraad aan — ze teren op hun vet. Hun lichaamstemperatuur is gelijk aan die van de omgeving (koudbloedige dieren).

HOE MAKEN DE BIJEN WARMTE ?

Een gedeelte van de bijentros zit tegen het voer. De bijen, die aan de voorraad zitten, beginnen voer op te nemen en geven dit door, naar de overige bijen. Dit voedsel wordt verteerd. Verteren wil zeggen: veranderen, omzetten, ontleden, verbranden (langzaam). Uilenspiegel zei: Waar rook is, is vuur. Wij variëren dit: waar iets verbrandt ontstaat warmte. Door de verbranding (vertering) van het voedsel in de duizenden bijenlichaampjes blijft het grote bijenlichaam, de wintertros, warm. Elk individu, dat met de tros verbonden blijft, overkomt niets. Wee de bij, die 't contact verliest..... zij verkleumt en sterft. Zo lang er dus voer is..... geen nood voor de bijen. Mits ze er bij kunnen! Als de bijen van het voer afgesneden raken, heeft de imker niet begrepen wat bijenstaat wil zeggen. Maar helaas, ieder jaar betalen duizenden volken de onwetendheid van hun baas met de dood.

In 1916 deed hij het examen voor bijenteeltonderwijzer en hetzelfde jaar begon hij met het geven van de eerste rijksbijenteeltcursus en met een aantal lezingen, voor de door hem opgerichte afdeling Balkbrug van onze Vereniging.

Hij werd medewerker en later redacteur van „de Practische Imker“, maakte enkele buitenlandse studiereizen en kwam daarbij in contact met de grootmeesters Prof. Armbruster, Dr h.c. Gerstung en de Heer Gravenhorst. Hij bezocht tentoonstellingen te Maagdenburg (1922), Berlijn (1928) en Zürich (1939).

In 1924 werd de Heer Joustra benoemd tot secretaris van onze Vereniging, die toen 5500 leden telde en een tekort had van f 600,—. Een jaar later werd hij redacteur van ons Maandschrift. Daarvoor reeds was hij Hoofdbestuurslid. In de loop der jaren hield hij honderden lezingen voor imkers, maar ook voor huisvrouwen, sanatoria enz. en voor de radio.

De Heer Joustra gaf talloze cursussen, hij publiceerde een groot aantal artikelen in vele bladen.

Hij nam examens af aan bijenteelt-onderwijzers en later voor het diploma practisch imker. Hij schreef het draaiboek voor drie bijenfilms.

In 1927 verscheen zijn bekende „Bijenboek“, dat zovelen tot gids heeft gediend. Na de oorlog stond de vierde druk van dat boek op stapel, herzien met medewerking van nu wijlen Dr. L. Peeters S.J., maar door verschillende omstandigheden is het niet verschenen. Wel kwam nog uit van zijn hand „Het kleine bijenboek“, dat met graagte gelezen wordt.

De Heer Joustra was de geestelijke vader van onze „imkersdag“.

In 1948 verliet de Heer Joustra onze Vereniging, die toen 24.000 leden telde. Hij wijdde zich nadien geheel aan zijn taak als ambtenaar voor de gezinsverpleging. En nu hij de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt, gaat hij ook de Rijksdienst verlaten.

Mijnheer Joustra, de imkers weten dat U al uw tijd en uw onuitputtelijke energie geheel in dienst hebt gesteld van onze bijenteelt en niemand heeft zozeer zijn stempel op onze vaderlandse imkerij gedrukt als U. Zij wensen U van ganser harte toe dat U nog lang van de welverdiende rust zult genieten!

G.

De wintertemperatuur van de tros schommelt tussen 13° en 25° C. (Dit gaat alleen op, als geen broed aanwezig is).

NOG EEN WINTER-PROBLEEM

Voedsel verteert practisch nooit volledig, er blijven resten over. In de zomer lozen de bijen die resten (uitwerpselen, faecaliën) tijdens de uitvluchten.

In de winter? Eventjes van de tros? Neen, dat gaat niet! De endeldarm van de bij kan flink uitzetten. Hierin kunnen de uitwerpselen van lange tijd bewaard worden. Doch aan alle rekbaarheid komt ten slotte een einde. Gelukkig is het weer zo nu en dan eens mild en komt de temperatuur rond 10 à 12° C. in de schaduw. Daar hebben de bijen op zitten wachten. Op 't warmste uurtje van de dag komen ze met honderdtallen tegelijk naar buiten. Ze vliegen enige ogenblikken rond en zoeken heerlijk opgefrist hun plaatsje bij het voer weer op.

Op zo'n dag kom je je imkervriend Janus tegen, hij kijkt tevreden en je zegt: „Je bijen hebben zeker best gevlogen?“ Je ziet dat aan..... zijn jas.

Let op mannen, in Februari krijgen we zulke dagen: de bijen houden reinigingsvluchten. Ga op 't middaguur van zo'n veelbelovende zachte dag met Vader of ome Toon naar de bijenhal.

De kap nog niet klaar? Dat is niet erg!

En nu niet jaloers zijn op ome Toon, want die mag óók niet in de kasten kijken. Zelfs niet al zou hij nog zo'n mooi smoesje weten te verzinnen.

Laat je je ook niet verleiden om nu al kunstraat in te zetten?

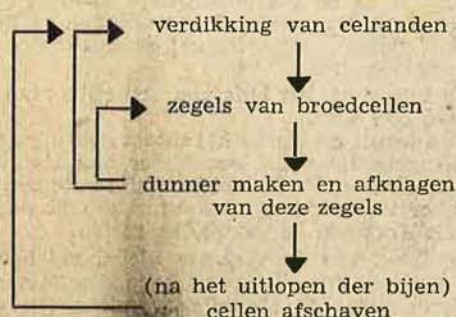
Tilburg.

H. VAN GOOL.

Over de bouw-drift der bijen

W. MEYER EN W. ULRICH: Zur Analyse der Bauinstinkte unserer Honigbiene.
Untersuchungen über die „Kleinbauarbeiten“. Die Naturwissenschaften 39, (II),
p. 264, 1952.

In dit artikel wordt het meer kleine werk besproken, dat de bijen aan hun raten uitvoeren, namelijk het verzegelen of ontzegelen van broed- en honingcellen en het verdikken of verdunnen van celranden. Deze werkzaamheden worden door de bijen afzonderlijk uitgevoerd, in tegenstelling tot het bouwen van raten, hetwelk door gemeenschappelijke arbeid geschiedt. Broedcellen worden verzegeld met oude, reeds aanwezige was. Deze was wordt achtereenvolgens verschillende malen gebruikt, zoals verduidelijkt wordt in het onderstaande schema.

In het voorjaar wordt een bepaalde hoeveelheid materiaal van ver verwijderde raatdelen gehaald. Omgekeerd wordt later in de zomer een was-overschot in deze raatdelen opgeslagen in de vorm van verdikkingen van celranden.

Doordat de zegels van de broedcellen langzamerhand dunner gemaakt worden (tot 40 % van hun gewicht), verkrijgen de bijen hierdoor nieuwe bouwstof. Onder de microscoop ziet men in de zegels na verloop van tijd meerdere gaatjes ontstaan welke allengs groter worden en waardoor het spinnel van de pop zichtbaar is. Na het uitlopen van het broed worden de resten van de zegels verwijderd en voor nieuwe doeleinden gebruikt, n.l. het verdikken van celranden. Omgekeerd geven deze verdikkingen het materiaal voor de zegels van de broedcellen.

Aan een zegel werken aanvankelijk vele bijen afzonderlijk, welke in 2—3 uur het buitenste ringvormige gedeelte aanbrengen.

Het middelste gedeelte wordt binnen de 25 minuten door 2—3 bijen aangebracht. De bijen, welke zich met deze werkzaamheden bezig houden zijn 1—9 dagen oud. Hun wasklieren zijn nog niet ontwikkeld.

Voor de zegels der honingcellen wordt aanvankelijk de nog aanwezige was gebruikt. Hierna gebruiken de bijen verse was. Dit gebeurt altijd, wanneer tijdens een zware dracht de cellen hieraan aangepast moeten worden. In drachtloze perioden wordt de overtollige was weer in de vorm van verdikkingen der celranden opgeslagen. De zegels der honingcellen worden intensief glad gemaakt, als gevolg hiervan laten zij weinig of geen lucht door.

In de honingkoepel zijn de bouwende bijen gedurende de lente $\pm$ 1—10 dagen oud. Later, in de zomer, beginnen ook oudere bijen mede te werken. In September zijn $\pm$ 28 % van de honingzegelaars vliegbijen. Echter is het aantal jonge bijen nu ook groter; deze kunnen in andere delen van het volk gemist worden. De bijen

welke aan het verdikken der celranden werken zijn 18—25 dagen oud.

Zowel bij de broed- als bij de honingcellen zijn de bijen uiteindelijk bezig met verzegelen en ontzegelen. Al hun werkzaamheden laten zich terugvoeren tot op vier principiële gevallen, namelijk:

1. afknagen en afschaven
2. opdrukken van was door middel van de kaken ;
3. het verdelen van klompjes was in kleine stukjes ;
4. het gladmaken door met halfgeopende kaken over deze was heen en weer te schuiven.

De volgende punten moeten hierbij niet uit het oog verloren worden : (1) Het werk geschiedt door afzonderlijke bijen, (2) die meerdere werkzaamheden in (3) willekeurige volgorde en (4) op verschillende plaatsen kunnen uitvoeren, en (5) dit onafhankelijk van elkaar doen. (6) Een verder kenmerk is het ongewisse in hun werkzaamheden.

Wat het bouwen zelf aangaat: (7) dit is een voortdurend opbouwen en afbreken, waarbij (8) echter steeds de richting duidelijk moet zijn, en (9) voor de bijen ook duidelijk is. Met andere woorden : de ene bij gaat niet iets afbreken wat de ander zo juist opgebouwd heeft. Hierdoor wordt altijd het gewenste resultaat bereikt, ook al zijn het (10) steeds andere bijen, die aan dit bouwen deelnemen.

Heemstede.

Dr. C. L. DEELDER.

Jaagkiepsprijsvraag

Alle dames hartelijk dank voor hun inzendingen, in het bijzonder mevrouw N. Singer-Gedink voor haar mooie gedicht, waarvan de aanhef hier volgt:

- Als flinke, goede imkersvrouw
Blijf ik mijn echtgenoot getrouw
En leef dus met wat wel en wee
Steeds met mijn man zijn bijen mee.
Voor 't steken pas ik maar wat op,
Want 'k krijg nog steeds een dik gezicht.
Om met zijn hobby mee te leven
Wil ik me graag de moeite geven
Het Groentje helemaal te lezen:
We stoeien soms wie 't eerst zal wezen.
Zo vond ik in 't Decemberblaadje
Behalve het gewone praatje
Een Jaagkiepsprijsvraag voor de vrouwen:
U snapt, ik was haast niet te houwen!

De cyperse poes zegt echter, dat het eiland niet Aruba, Schiermonnikoog of Wieringen was, doch Cyprus. Bij loting is de prijs toegekend aan Mevrouw Schrader, H. Mulierlaan 8 te Lochem. Geluk gewenst en U ontvangt dus na een poosje:
Wat lekkers in een aardig doosje!

Luistervink en Nar de Dar.

UIT DE JAAGKIEPS

De maand Februari brengt ons weer de Carnavalstijd, een tijd van feestvieren, onbekend in ons land boven de grote rivieren. Om carnaval te houden moet je in sommige Brabantse en Limburgse steden zijn en om het goed te kunnen houden moet je uit deze streken afkomstig zijn.

Het Carnaval is niet van de laatste tijd, hetgeen ook blijkt uit een schilderij van de Vlaamse meester Pieter Brueghel de Oude (overleden 1569) dat in het Kunst-historisch Museum te Wenen hangt: Strijd van Vastenavond tegen Vasten. Bijgaande foto geeft U een detail uit dit kunstwerk. Mijn aandacht werd getrokken door de bijenkorf op het hoofd van Vasten.

Welke bedoeling heeft deze korf daar?

Het antwoord vinden we in het werkje van Dr. J. B. Knipping O.F.M., in de Paletserie over genoemde schilder, die meermalen bijenkorven in zijn schilderstukken afbeeldde. Een stuk was geheel gewijd aan de bijenteelt. Dr. Knipping schrijft als volgt:

„Misschien heeft Brueghel ons in zijn schilderij slechts een bonte verzameling tafereelen uit het volksleven of een allegorisch spel of weergave van een stoet van zinnebeelden willen schenken, maar het is ook niet onwaarschijnlijk, dat hem bovendien het beeld van de verkeerde wereld voor ogen zweefde. Want men zou Carnaval de omgekeerde wereld van As-Woensdag kunnen noemen. Door de dwaasheid van het eerste verliest de Vasten iets van haar ernst. Daarom is deze bonte kijkprent zo mild en menselijk. Op de voorgrond is in felle kleuren het hoofdmotief gemarkeerd (zie foto): de ontmoeting der tegenstanders. Vastenavond berijdt schrijlings een ton, draagt op zijn dikke hoofd een pastei en voert een gevolg van gemaskerden en smullers aan. Felrood is zijn broek, helblauw zijn buis. Als wapen gebruikt hij een met vogelboutjes en 'n zwijnskop bestoken braadspies.

Vaal gekleed komt de magere Vasten tegen hem in het veld; haar wapen is een plak waarop twee haringen liggen; op haar hoofd waggelt een bijenkorf: WANT HONING IS VASTENSPIJS. Een monnik en een non trekken haar schetterend rood gekleurde en op blauwe wieltjes voortbewegende platte wagen vooruit. Vastenvoedsel: vijgen, krakelingen en mosselen liggen aan

haar voeten. Haar gevolg bestaat uit kinderen en een koster met de broodzak voor de armen om zijn hals. In het Septembernummer 1952 stond een foto van een paar moderne bijenkasten op Japan, welke foto door Mr. T. Inoul was afgestaan. Daar genoemde heer in zijn artikel vermeldde dat er in Japan ook nog bijen in boomstammen gehouden werden, had ik hem om een foto hiervan gevraagd.

Hij stuurt mij thans bijgaande interessante foto's met boomstam-bijenwoningen (waarom hebben we in het Nederlands hiervoor geen eenvoudig woord zoals de Duitsers: Klotzbeute en de Engelsen: Log-hive).

Hij schrijft dat het hem niet gelukt is een foto van zijn eigen land te zenden, deze zijn genomen op Zuid-Korea.

We kunnen ons haast geen voorstelling maken van dit land, dat dagelijks in de aether en dagbladen genoemd wordt en waar soldaten uit elk deel der wereld elkan- der bevechten. Laten we hopen dat in Korea en overal op de wereld de rust spoedig terugkeert.

Onze Japanner geeft geen lange beschrijving bij zijn foto's, wellicht is de taalmoeilijkheid hiervan de oorzaak. Niet aangegeven is of deze woningen op hun ge- wone plaats staan. Is dit het geval, dan moeten de bijen wel zachtaardig zijn.

De eerste foto geeft het huis van een rijke man en de andere van een boer.

De loghive wordt op Korea het meest gebruikt, slechts enkele Langstroth-kasten worden er aangetroffen.

We kunnen de heer Inoul dankbaar zijn voor zijn foto's, welke zeker uniek zijn; tot dusver heb ik nog geen kiekjes uit Korea in de vakbladen gezien.

Het maandblad van de Vlaamse Bieënbond heeft een rubriek: Gildeleven. In het Novembernummer 1952 komt hierin voor een „Bondig overzicht van de 23e Imkersdag te Breda op 21-8-1952" door 't Biefacteurke- deelnemer.

Verwacht niet, lezer, een aardig verslag van onze Im- kersdag in het sappige Vlaams te lezen.

De Nederlanders die er het woord gevoerd hebben, hebben bij de aanwezige Belgen „een waarachtige bit- tere smaak nagelaten".

De openingsrede van onze Algemene Voorzitter wordt een „35 minuten lange woordensliert" genoemd.

De volgende spreker was de Burgemeester der stad Breda „die nog slechts weinig kon toevoegen aan de

Vaal gekleed komt de magere Vasten... Op haar hoofd waggelt een bijenkorf, want honing is vastenspijs....

De log-hive wordt op Korea het meest gebruikt...

uiteenzetting van ridder van Rappard, die het gras onder dezes voeten reeds had gemaaid". Hierna kwam „een afgevaardigde van het Nederlands Ministerie van Landbouw, deze moest noodgedwongen zijn aanwezigheid rechtvaardigen en stond dan ook voor 1 minuut recht". „Volgde dan een schitterende voordracht van M. Senator Leysen, die voor de bijenteler een waar genot was. Nog lang zullen de aanwezigen deze spreekbeurt indachtig zijn".

De rede van Ir. Mommers heeft de Belgen niet voldaan. Deze spreker begon „zijn gal uit te spuwen op M. Leysen en al wat Belgische Bijenteelt betrof in 't bijzonder, op een manier, die de beste verstandhouding in een familie moet uiteenrukken".

Verder „een bewijs van deze hatelijkheid werd nog gegeven door ridder van Rappard, die de misnoegdheid der luisteraars aanvoelde, door aan Senator Leysen het woord van antwoord te weigeren, alhoewel deze tot driemaal toe zijn hand opstak".

Onze lezers zullen goed doen het verslag in Ons Groentje van September 1952 eens na te lezen. Wij mogen blij zijn dat Ir. Mommers alles doet om de mijtziekte in bedwang te houden; zeker zullen de Belgische imkers, die de voorjaarsdracht in ons land willen bezoeken, hierdoor gedupeerd worden, maar dit is toch geen aanleiding om op deze manier een verslag uit te brengen. Ik vind het onbegrijpelijk dat de redactie van onze Zuidelijke collega's dit „bondig verslag" in deze vorm opgenomen heeft.

Het zuiveren van honing is een grote kunst, wat denkt U van het volgende middel:

Honing zuiveren door nylon kousen.

In Gleanings 1952/10 beschrijft een Mr. Fletcher uit Los Angeles hoe hij dit doet. Hij heeft gedurende 12 jaar naar een oplossing gezocht en meent deze in nylon kousen gevonden te hebben. Hij nam witte nylons zoals verpleegsters in hospitalen ze dragen. Eén hiervan werd om het 1½ inch wijde uitlaatspijpje van de honingpomp gebonden. De kous hing in de honingtank. Hierna werd de honing door de kous in de tank gepompt, de kous werd soms 2 voet in doorsnee en deze hernam, als het pompen ophield, haar oorspronkelijke omvang. Nadat 400 pound honing door de kous gezeefd was werd deze door een andere vervangen. Toen de honing uit de eerste geheel weggevoerd was, was slechts een verbazingwekkende hoeveelheid was aanwezig.

Nu zijn reeds 6.000 pound honing door de kousen gegaan en zij zijn nog in goede staat. Zij hebben slechts \$ 1.25 gekost. Dit is de goedkoopste manier van Mr. Fletcher.

De Hessische Biene heeft een rubriek Lesevruchte. In het nummer van 1952/9 wordt het volgende uit de Neue Presse aangehaald:

Dodelijke wapens voor weerloze planten. Het gaat om een fosforzuur preparaat, dat in water opgelost wordt, waarna de planten hiermede begoten worden. Het gift, dat voor de planten ongevaarlijk is, wordt door de wortels opgenomen. De samenstelling van het vergift ondergaat hierdoor geen wijziging, zodat kevers, luizen, rupsen, wormen, enz., die van de plant vreten, doodgaan. Het preparaat is onder de naam „Systox" in de handel. Nog niet vastgesteld is of het vergift ook in het stuifmeel en de nectar terecht komt.

Canadian Beejournal 1952/8 vertelt in een artikel: Bijen in de atoom-eeuw, dat men in Amerika proeven

neemt bij het bestrijden van het Amerikaans vuilbroed met atoom-splitsing. Uit 'n verschenen rapport blijkt dat hoge-snelheids-electronen (High Velocity Electrons, H.V.E.) in staat zijn Bacillus larvæ, de verwekker van dit vuilbroed, te doden. Ook kan men met dit middel de kleine gistdeeltjes, welke in de honing aanwezig zijn en deze kunnen bederven, verwijderen.

Maar de doorsnee bijenhouder zal nog wel een tijd moeten wachten op de praktische gevolgen van deze proefnemingen, want slechts zeer weinigen van ons geslacht zijn voldoende familiaar met onze atoom-eeuw om een goed gebruik te kunnen maken van zulke machtige wapenen, maar er zijn mogelijkheden. Het is een lange weg van formaldehyde of zwavel tot H. V. E.

Een nieuw reclame-middel van het American Honey Instituut wordt in Gleanings 1952/8 beschreven. Het instituut geeft een luxe doos uit, welke alle honing-recepten kan bevatten. De doos is van stevig carton in de kleuren rood en geel of groen en geel; op het deksel staat: Favorite Honey recipes. (Aanbevolen honing recepten).

De doos kan de in Amerika gebruikelijke standaardkaarten voor recepten bevatten. Hiertoef zijn vakken aangebracht voor de verschillende soorten bijv.: dranken, brood, gebak, koekjes enz.

De doos bevat 64 recepten, op elke kaart staat een afbeelding van het gerecht. De kosten van dit reclame-object lopen in de duizenden dollars. Verder bevat de doos nog raadgevingen voor het samenstellen van menu's welke alle honing vragen.

Men verwacht dat deze doos veel opgang zal maken op tentoonstellingen en shows, ook wordt aangeraden deze aan vaste honing-consumenten cadeau te doen, ook aan huishoudscholen. Naam en adres van de honing-producent komt aan de binnenkant van het deksel. Het idee is van de directrice van het genoemde instituut, welke reeds voor de oorlog hieraan werkte.

De verkoop-prijs is één dollar, 9 \$ voor een dozijn. Dit zijn alleen de kosten voor het drukken, de kosten voor het ontwerpen zijn hierin niet begrepen.

In 1947 emigreerde een Nederlander, die in ons land bijen als liefhebberij had gehouden, naar Canada en in 1952 behaalde deze imker op de Koninklijke Winter Honing Tentoonstelling te Toronto, 3 onderscheidingen (Trophy), volgens The Toronto Star is hij thans Kampioen Bijenhouder der Dominions.

Onze man is Klaas Bosch, voorheen in de omgeving van Apeldoorn. Na aankomst in Canada was hij het eerste jaar in loondienst op een bijenteelt-bedrijf, het tweede jaar als assistent en het derde jaar begon hij voor zichzelf met 50 kasten; thans heeft hij er 250 en zijn bedrijf heet: The Northern Apiaries.

Hij kreeg op genoemde tentoonstelling de trofee voor de beste inzending alsmede de trofees voor de beste raat- en slingerhoning.

Vanuit zijn nieuw vaderland zendt hij ons een brief met enige krantenknipsels en verzoekt de groeten over te brengen aan zijn Veluwe imkervrienden rond Apeldoorn en Eerbeek. Hij schrijft verder „Vijf jaren Canadese bijenteelt hebben mij een boel geleerd, en als ik terugdenk aan mijn Hollandse bijen-periode, dan kan ik het woord „prutserig" niet van mij afzetten. Wat mijzelf betreft, wel te verstaan".

Hij denkt verder dat, als wij in Holland productievare koninginnen en grotere kasten zouden gebruiken, wij hier ook grotere volken zouden krijgen. Wij kunnen de heer Klaas Bosch gelukwensen met zijn succes. Na een verblijf van 5 jaar in Canada kampioen te worden is zeker vermeldenswaard. Maar ik denk dat in zijn „prutserig" gedoe in ons land wel de grondslag van zijn welslagen zal liggen.

Het is mij altijd voorgekomen dat bijenhouden in ons land veel en veel moeilijker is dan in overzeese landen, welke recordoogsten hebben.

Een imker die hier 30 kasten met succes weet te houden zal zeker in Amerika geen slecht figuur slaan. Laten we hopen nog eens iets van Klaas Bosch te horen. Zijn adres is Northern Apiaries, Box 905-New Liskeard-Ont. Canada.

Tenslotte de volgende volzin uit een verslag van een gevecht tussen twee half zwaar-gewicht bokkers:

„Als nijvere darren gonsden de rappe bokkers om elkaar heen". Parool 14-10-1952. Jékavé.

water toedienen. Oplossing: 1 deel stamphoning op ongeveer 8 delen water. Dit toedienen van water nimmer tot morgen uitstellen als het vandaag nodig is! Het vliegpat blijft steeds wijd open. Bij slecht weer schermen we de kasten af met rietmatten om ontijdig uitvliegen van de bijen te voorkomen.

10 MAART—10 APRIL. Bij goed vliegweer nog eens een paar ramen naast het broednest ontzegelen.

10 à 15 APRIL. Als de kruisbessen bloeien brengen we de bijen naar de boomgaarden.

Voordat we de volken naar de boomgaarden brengen, leggen we een moerrooster op de broedkamer. Op het rooster plaatsen we een honingkamer met uitgebouwde raten. Daarop het vilt kleedje met de volledige winterbedekking. Tussen bedekking en deksel moet een flinke ruimte blijven.

(Vervolg)

En..... zo

BEGIN MEI. Tussen 1 en 10 Mei, al naar het weer en de ontwikkeling der volken is, worden de kantramen, waar nog geen broed in zit, ontzegeld. Deze ontzegelde raten worden om en om tussen ramen met uitlopend broed midden in het broednest gehangen.

De bijen halen deze raten leeg en de koningin legt er eitjes in. De ontzegelde honing bevordert de broedaanzet. Soms hebben we in deze periode en later in het seizoen raten met veel stuifmeel in de broedkamer, z.g. „stuifmeelplanken“. We moeten echter geen planken stuifmeel doch planken broed in de broedkamer hebben. De met stuifmeel gevulde raten worden verwijderd en vervangen door uitgebouwde raten, waarin de koningin onmiddellijk kan gaan leggen. Tijdens de dracht geeft de heer Jacobs geen kunstraat aan zijn honingvolken. De stuifmeelraten worden uitgesneden en fijn gemaakt en in een honingbus gestampt. De massa wordt overgoten met wat honing. Dit wordt de voerhoning waarmee we onze volken in de loop van het seizoen telkens voeren.

OMSTREEKS 20 MEI halen we de volken thuis van het fruit. Ze komen niet in de bijenstal te staan, doch een meter of 5 er voor. We geven de bijen een paar dagen gelegenheid om in te vliegen. Dan wordt 's ochtends de honingkamer even opzij gezet, op het rooster zetten we een honingkamer met uitgebouwde raten. Daarop komt een uitlaatbord en op het uitlaatbord de honingkamer van het fruit met bijen en al. De volgende dag wordt de bovenste honingkamer weggenomen en de fruithoning kan worden geslingerd.

In goede jaren is deze honingkamer vol honing, in minder goede jaren voor minstens drie-kwart vol honing. Deze honing wordt direct geslingerd; in de Betuwe halen de bijen ook dikwijls wat koolzaadhoning en we willen niet de kans lopen, dat de honing in de raten kristalliseert. In de raten van het broednest zit altijd voldoende honing. Daar mogen we nimmer aankomen. Alleen wat boven het rooster zit is voor de imker.

TUSSEN 20 EN 25 MEI, als er geen dracht is, of als het slecht weer is, voeren we de bijen met verdunde stamphoning. Elke avond geven we per volk $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ liter voer, 1 deel stamphoning opgelost in 2 à 3 delen water. De koningin moet nu nog veel eitjes leggen om haalbijen te krijgen voor de zomerdracht. Stamphoning is veel beter dan suiker en.... we mogen geen suiker in de raten krijgen die straks de zomerhoning zullen bevatten. Bij de heer Jacobs is er in deze periode meestal wel voldoende te halen, o.a. op de vogelkers. Wordt er niet of onvoldoende gehaald, dan het voeren beslist niet uitstellen. De stamphoning natuurlijk niet koken, doch in warm water oplossen.

OMSTREEKS 10 MAART houdt de heer Jacobs zijn eerste voorjaarsinspectie. Bij die inspectie wordt aan weerszijden van het broednest een raat ontzegeld. Zo nodig voeren met zeer dunne stamphoningoplossing.

Bij deze inspectie wordt de dekplank weggenomen en in de plaats daarvan een vilt kleedje gelegd.

Onder de dekplank heeft het volk op de bovenlatten z.g. braamraat gebouwd, deze wordt verwijderd voordat het kleedje op de ramen wordt gelegd. In het kleedje zit een opening voor het voeren.

Bij de voorjaarsinspectie wordt in de eerste plaats nagegaan of het volk een goede moer heeft. Als we eitjes en werksterbroed in alle stadia vinden, is dat in orde. Voer hebben we de bijen tot half April meegegeven, dat hebben ze dus genoeg.

Komen we bij deze of volgende inspecties de koningin tegen, dan wordt ze meteen gemerkt en geknipt.

Het ontzegelen van twee raten heeft ten doel de broedaanzet te prikkelen. Als de bijen de ontzegelde raten leeghalen, hebben ze meteen ruimte om het broednest uit te breiden. Daarom ontzegelen we raten naast het broednest.

Voor het verzorgen van het broed hebben de bijen water nodig. Bij goed weer halen ze dat zelf wel. Bij slecht weer zou ons dat veel waterhaalsters kosten. Bij slecht weer gaan we daarom de bijen een oplossing van stamphoning in veel

OMSTREEKS 25 MEI nemen we de koningin met het raampje waarop ze zit, met de bijen, en hangen het in een 6-raamskastje. We doen daar nog een raam met uitlopend broed en bijen bij en we vullen de rest van de ruimte in het 6-raamskastje aan met uitgebouwde raten. Het 6-raamskastje komt achter de grote kast te staan, met het vlieggat gericht naar de grote kast. De volgende morgen de grote kasten in de stal zetten.

Hiermee is het zwermgevaar voorkomen. De oude koningin heeft voorlopig volop ruimte om te leggen. Haar volk krijgt alle vliegbijen van het grote volk. In de grote kast worden redcellen

OMSTREEKS 20 JUNI zijn de jonge koninginnen bevrucht.

OP 25 JUNI staan de 6-raamskastjes vlak voor de hoofdvolk, de bijen van de hoofdvolk vliegen er net overheen. We gaan nu de hoofdvolk op leg en broed controleren. Als dat in orde is, zetten we bij goede dracht de 6-raamskastjes weer op hun oorspronkelijke plaats, de vliegbijen uit deze kastjes vliegen aan op de hoofdvolk. We gaan de 6-raamskastjes nog verder „melken” door ook wat ramen met uitlopend broed in de hoofdvolk te plaatsen. Het wordt nu ook tijd om een tweede

mkert de heer Jacobs!!

gebouwd. Bij slecht weer het volk in het 6-raamskastje verdunde stamphoning voeren.

OMSTREEKS 4 JUNI is al het broed in de hoofdvolk gesloten. Uit de beste volken halen we 3 ramen met uitlopend broed en elk met een of meer koninginncellen er op en natuurlijk met de er op zittende bijen. Elk van deze ramen doen we in een 3-raams kastje, aangevuld met 2 uitgebouwde raten. De kastjes worden warm ingepakt en ergens terzijde van de stal opgesteld. Dit worden de volkjes met de reservekoninginnen.

Na 2 dagen, als de vliegbijen van deze volkjes zijn afgevlogen naar de hoofdvolk, krijgen deze volkjes elk wat vaste honing of honingpoedersuiker.

De hoofdvolk worden op één dop gebracht.

Dit is een secuur werkje, de redcellen zitten dikwijls verscholen tussen het verzegelde broed. We laten bij voorkeur een dop boven in het raam en midden in het broednest staan. Dat is het warmste plekje en belooft het beste resultaat.

OMSTREEKS 8 JUNI lopen onze jonge moeren uit. 's Avonds even luisteren of we ze horen tuten. De volken met rust laten.

OMSTREEKS 15 JUNI gaan we de 6-raamskastjes een eindje verplaatsen in de richting van het bijbehorende hoofdvolk. We gaan hiermee door totdat ze omstreeks 25 Juni vlak voor de hoofdvolk staan.

De bedoeling is om straks, als de zomerdracht begint, de vliegbijen van de 6-raamskastjes op de hoofdvolk te laten aanvliegen.

honingkamer op de hoofdvolk te plaatsen en zo nodig nog een derde.

Het verplaatsen van de 6-raamskastjes mag alleen bij goede dracht geschieden.

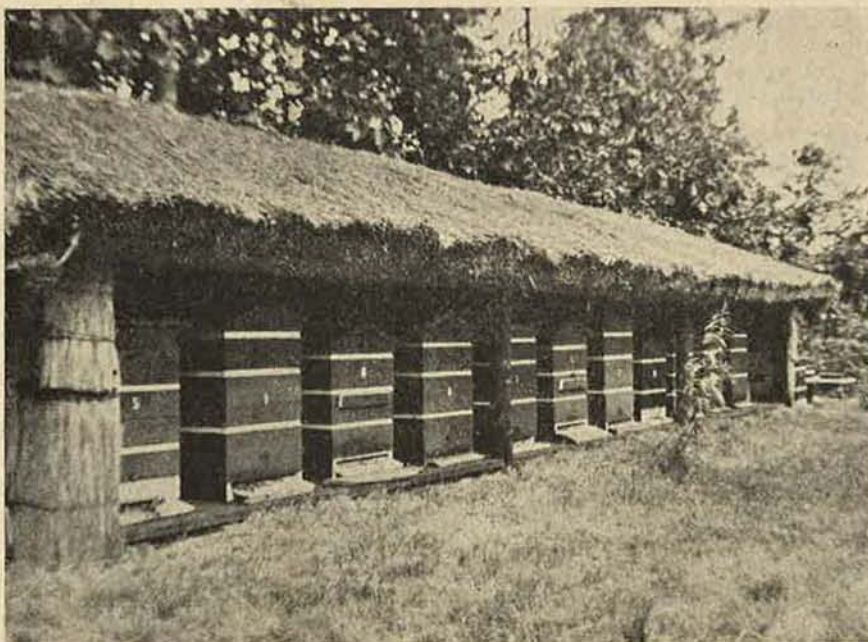
Voor de raten uitlopend broed geven we de 6-raamskastjes uitgebouwde raten terug. In de nu volgende periode kunnen we ze ook wel een paar kunstraten laten uitbouwen.

Bij slecht weer de volken voeren met verdunde stamphoning. Er moeten nu veel eitjes worden gelegd voor de heidedracht. In de zomer geen suiker voeren!

Om te beoordelen of de hoofdvolk behoefte hebben aan een tweede of derde honingkamer, lichten we het vilt kleedje aan een hoek aan de achterzijde voorzichtig op. Puilen de bijen er uit, dan plaatsen we een honingkamer met uitgebouwde ramen op de honingkamer, die reeds op het volk staat.

OMSTREEKS 15 JULI gaan we de hoofdvolk nóg een honingkamer geven, voorzien van een „puntje” voorbouw. De bijen gaan deze puntjes reeds gedeeltelijk voor ons uitbouwen voor de heidedracht.

Zo'n „punt” is een driehoekig stukje kunstraat. Elke zijde van de driehoek is niet langer dan 5 cm. De zomerdracht is nog niet

De bijenstal van de heer Jacobs ziet er keurig uit....

DE BIJ ALS „DOKTER”

Reeds menig artikel en vele spreekbeurten zijn vervuld en gevuld met bovenvermeld onderwerp. Toch wil ik niet nalaten U uit eigen ervaring iets te vertellen over de mogelijkheden, die de bijen U bieden en die U misschien wel theoretisch maar nog niet praktisch ervaren hebt.

Hierbij heb ik natuurlijk niet het oog op de honing, de was, enz., zaken, waaraan verschillende onder U al hun vrije tijd en anderen zelfs hun gehele dagtaak besteden. Ik doel hier vooreerst op de werking tegen reumatiek, die het bijengif bij de mensen teweeg kan brengen en in de tweede plaats op het alom bekende verschijnsel, dat reumatiek bij imkers praktisch niet voorkomt.

Voor mijn reumatiek schreven de doktoren mij verschillende geneesmiddelen voor.

Zonder twijfel was er van verbetering sprake, doch niet van een volledige genezing.

Mijn huisarts maakte mij bij een bezoek terloops opmerkzaam op bovengenoemd bijengif, waarna ik mij schoorvoetend tot de imker wendde om de proef op de som te nemen.

De eerste weken liet ik mij dagelijks door een paar bijen steken en vrij spoedig bemerkte ik een verbetering van de reumatiek in mijn gewrichten.

Ik verminderde het aantal behandelingen tot twee of driemaal per week met als resultaat, dat ik na twee maanden geheel zonder klachten was.

Het is nu ongeveer vijftien maanden geleden, dat ik met mijn kuur (geheel zonder andere geneesmiddelen) begon en nog steeds ben ik volkomen tevreden. Tegenwoordig is een steek per week, soms zelfs een steek per twee of drie weken voldoende om mij op peil te houden.

Voor mij was en is dan ook „de bij” de dokter.

Noordwijk.

P. RUIGROK.

GENEESKRACHT VAN HONING

Ik ben 68, nog lang niet der dagen zat. Enige tijd geleden het eerste afbraakverschijnsel: een beetje duizelig door verhoogde bloeddruk. Toen een potje honing leeggemaakt was, werd niets meer van het kwaaltje bespeurd. En nu komt me opeens deze mededeling in de N. R. C. van 8 November onder ogen:

Tot voor kort was de chemische natuur van de bloeddruk-omlaag-brengende factor in bijenhoning nog niet bekend.

Eerst met de onderzoeken van Marquardt en Vogg werd het duidelijk, dat genoemde factor indientiek was aan acetylcholine. In 2½ kg. honing vonden de onderzoekers ongeveer 6 mg acetylcholine, waarvan 11 % geïsoleerd kon worden. In de pollenkorrels (het eiwitvoedsel der honingbijen) evenwel, bleek het acetylcholine niet aanwezig te zijn. (Arzneimittelforschg, 2 jaarg. 1952, pag. 205 en verder).

M. van K. te G.

BIJEN OP DE VOLKSTUIN

Hierbij een kiekje, van twee bunkers, nu echter gebruikt voor vredelievende doeleinden.

Op de bunker links een vitrine en op de rechtse een observatiekast, drie ramen onder en drie ramen boven. In elk bunkertje staat een korf en de uitvlucht der bijen is door de steenspleet.

DOODSHOOFDVLINDER

Onder het korfvolk links, vond ik dit voorjaar een doodshoofdvlinder op de bodemplank, dit dier is dus door de steenspleet en door het korfgat, „in het midden van de korf” gekomen en daar door de bijen afgemaakt, daarna naar beneden getrokken en op de bodemplank netjes door de bijen geconserveerd, d.w.z. geheel van de weke delen ontdaan zodat niets is overgebleven dan het chitinepantser, maar vleugels en sprietten geheel

compleet. De vlinder heeft een vlucht van ongeveer 15 cm.

Wat mij vooral is opgevallen, is dat de bijen op mijn stand van 20 volken zoveel minder zenuwachtig zijn dan hun Zuiderlijke soortgenoten, zie maandschrift Augustus, want van razernij als daar omschreven heb ik niets gemerkt hoewel de bijen alle dagen door mij worden bezocht.

Buiksloot.

H. PAPE.

DOODSHOOFDVLINDERS

Naar aanleiding van meerdere ingezonden verhalen over de zeer mooie doodshoofdvlinder zou ik graag twee dingen willen zeggen:

1. Imkers, als gij de openingen van uw kasten niet hoger hebt dan 5 mm., kan er geen muis en geen spitsmuis en zeker geen doodshoofdvlinder binnendringen om theelepels honing te roven;

2. meerdere keren zijn mij doodshoofdvinders gebracht, die volkomen gave vleugels hadden. Na een vlucht van ± 200 km. van Frankrijk naar de Betuwe is het onmogelijk, dat zo'n tere vlinder zich totaal gaaf kan komen presenteren. Eéns hebben mijn leerlingen mij zelfs een onbeschadigd exemplaar gebracht, waarvan de vleugels nog niet eens helemaal ontplooid waren.

Het spreekt vanzelf, dat het dier met zulke vlerken onmogelijk zo'n lange tocht heeft kunnen maken. Het kon zelfs nog helemaal niet vliegen. Ik ben er daarom van overtuigd, dat meerdere doodshoofdvinders in ons land niet alleen verpoppen, maar ook ontpoppen.

Heteren.

W. JÄGERS.

WESPEN.

Als aanvulling op het artikel van de heer van Bergen over wespen in het Kerstnummer 1951 kan ik nog het volgende mededelen.

Op 2 Maart 1952, werden door mij elf wespenkoninginnen aangetroffen in het koepeltje waar mijn bijenkasten staan. Ze hadden zich alle vastgebeten tussen en aan de dekkleedjes van riet en loperstof, welke als overcompleet lagen opgeslagen. Zo brachten deze insecten verstijfd de winter door tot ik ze te voorschijn haalde en in de zon tot nieuw leven kwamen.

Hierbij zend ik U de betreffende exemplaren die vanmorgen nog kerngezond, doch bij aankomst in Wageningen wellicht gestorven of wederom verstijfd zullen zijn. Wijk bij Duurstede.

R. L. VAN HEYST

De wespen zijn in dank aanvaard voor de verzameling van het Bijenhuis. Acht van de koninginnen waren van de Duitse wesp (*Vespa germanica*) en drie van de gewone wesp (*Vespa vulgaris*). Red.

Met grote belangstelling lees ook ik steeds ons maandblad. Over wespen gesproken. In 1950 vlogen hier zeer veel grote wespen, hoornaars. Ik heb nooit gezien, dat zij de bijenkasten aanvielen of het de bijen lastig maakten, maar och arm, de peren (Conference). In een

etmaal holden zij een peer geheel uit, ook de parthenocarpes, waarvan er 75% waren. Eind Augustus ontdekten wij het nest in de nok van een boerenschuur. Goed ingepakt ben ik met een verstuiwer naar boven geklommen en heb het nest met omyl bespoten. Na een kwartier begonnen de beestjes te vallen, na een half uur scheen alle leven geweken. Ik heb het nest van de balk losgesneden, grootte 25 x 35 cm, en het aan ons Tilburgs museum gegeven. Bij deze operatie ben ik in 't geheel niet door de beesten aangevallen. In 1951 heb ik in 't geheel geen last van hoornaars — Vespa crabro — gehad, al zag ik er nu en dan wel een vliegen.

Wat nu die parthenocarpes van mijn Conference betreft, het volgende: De boom is 16 jaar oud, heeft steeds mooie vruchten gegeven, behalve in 1950, toen wel 75% der vruchten parthenocarpes waren. Ook in 1951 waren er geen parthenocarpes. Van 1948 af staan er bijen onder de boom.

F. S.

VALLLEN LIBELLEN BIJEN AAN?

Naar aanleiding van het artikeltje van de heer Nas te Breda over de doodshoofdvlinder, schrijft de heer H. Bouwens te Wijhe ons, dat hij hinder had van steke-
ligheid van zijn bijen. Zelfs als hij bij het wieden van zijn tuin steentjes wegwierp, vlogen de bijen er op af. Op een dag nam hij er de tijd voor om de oorzaak op te sporen en na enig wachten geraakten de bijen plotseling in een soort paniek. Op een dikke meter voor de kast vloog een grote glazemaker of libel, ook wel „wrattebieter” genoemd. Plotseling schoot het dier weg en ging een eind verderop zitten met een bij tussen de poten. De volgende dag herhaalde zich dit toneel en de heer Bouwens slaagde er in het dier te doden. De steke-
ligheid van de bijen werd van toen af dagelijks minder en een maand later waren ze zo rustig als bijen maar kunnen zijn. Zijn er meer lezers, die op dit punt ervaringen hebben opgedaan?

NOGMAALS: „DE MYSTERIEUZE MOERDOP”

Van bevriende zijde kregen wij een antwoord op onze vraag van Sept. 1952, betreffende de werkbij in de gesloten moerdop.

De verklaring dan van dit verschijnsel komt in het kort hierop neer, dat er soms in volken met een normaal leggende moer, welke dus normaal werksterbroed geeft, enige afwijkingen in de vorm van hermaphroditisme ontstaan. Deze tweeslachtige bijen, welke in verschillende variaties voorkomen, zijn niet in staat zelf hun voedsel te halen. Door de werkbijen worden ze van de honingvoorraden aan de bovenkant der raten weggejaagd, daar ze noch als werkbij noch als dar voor de gemeenschap van nut zijn.

Ze zijn dan ook te vinden op de onderkant der raten waar zij parasiteren op de larfjes, door hun het voedsel te ontnemen.

Begrijpelijk is dat deze larven ook als minderwaardige bijen geboren worden. Wanneer een tweeslachtige bij een open moerdel vindt, tracht ze de larve uit de cel te werken. Lukt haar dit dan opent zich voor haar de poort van een rijke voorraad voedsel. Wanneer het voedsel verbruikt is, wil zij de cel verlaten, doch dat kan niet daar zij zich in de nauwe cel niet kan omkeren. Ook kan zij zich niet achteruit de cel uitwerken daar haar vleugels haar dit beletten.

Zij zit dus gevangen. Wanneer de moerdoppen rijp zijn om verzegeld te worden, wordt ook haar cel gesloten, zodat dit haar einde betekent.

Hoewel deze verklaring veel ruimte laat tot onderzoek, is ze veel redelijker dan de theorie van het dichtklappende deksel, dat we van verschillende imkers te horen kregen.

Met de beste wil van de wereld kunnen we ons niet voorstellen dat het deksel van een naar beneden hangende moerdop plotseling naar boven dichtklapt en gelijk zó stevig achter de hielen van een bij gesloten wordt, dat er met een scherp puntig mes een gaatje ingeprikt kan worden, zonder het deksel naar binnen te drukken.

Rotterdam.

SNIEDER EN STOUT.

WAS DIT EEN UNICUM?

Wanneer wij rond de Kerstdagen onze Maandschriften nog eens herlezen en de balans van het afgelopen bijenjaar opmaken, komt vaak de gedachte bij ons op: had het nog niet beter gekund? Diverse bedrijfsmethoden worden nog eens onder de loupe genomen en bestudeerd.

Terwijl ik daarmee bezig was las ik: „In de maand Februari zal de koningin haar eerste eitjes leggen en er zal een heel klein broednestje worden gevormd. Vaak komt het echter voor, dat, als we bij gunstig weer, begin Maart onze volken vluchtig even nazien, er nog geen sprake van broed of eitjes is en soms wel eens aan moerloosheid wordt gedacht.”

Wat brengt mij iets in herinnering wat ik persoonlijk, nu enkele jaren geleden, tijdens de Kerstdagen eens meemaakte. Het was een echte winterse Kersttemperatuur, ongeveer 5 graden onder nul en ik zat heerlijk met een Decembermaandschrift bij de kachel, toen een honinghandelaar bij mij aan kwam lopen, die mij vertelde, dat hij enige kasten met bijen had gekocht op een van onze waddeneilanden. De kasten stonden nu bij hem in de tuin, en de volken waren niet gevoerd en zwaar van de honing. Direct na aankomst waren alvast maar de honingkamers gelicht, de eerste winst.

Deze volken werden mij nu te koop aangeboden. U kunt begrijpen, waarde lezer, dat deze koop niet doorging. Ik realiseerde mij wat deze volken zoal hadden meegemaakt. De vraagprijs was wel niet hoog, maar hoe moesten deze kasten er van binnen uitzien?

De volgende dag, 26 December, zouden de volken worden „geslacht”. Ik kon mijn nieuwsgierigheid niet bedwingen, ik moest even gaan kijken. Zou het wel waar zijn dat kasten van de waddeneilanden zo vol zaten? In de tuin van de man aangekomen zag ik hem reeds druk bezig, gewapend met sluier en pijp, de kasten leeg te halen en de bijen in de kasten af te vegen. Vol trots toonde hij mij het resultaat van zijn werk, maar, daar de afgeveegde bijen direct stierven van de kou, schreide mijn hart bij het aanschouwen van dit moordenaarswerk.

En nu komt het, waarde lezers!

Ik zag een serie dubbelwandige simplexkasten, netjes afgedekt met glasplaat en een dikke stramat, daaronder 10 ramen van links naar rechts praktisch vol bijen. Maar wat zag ik daar in deze uitgebroken volken? Ik moest mij eens flink op de tong bijten om te constateren dat ik goed wakker was: deze volken hadden broed! gedekeld broed, larven en eitjes!

Over twee tot drie ramen, broed in alle stadia, eind December! Wat een prachtig stel volken was hier in koude bloede vermoord!

Waarom? Valt hier nog iets te leren? R. de G. te G.

DOCUMENTATIE

Over het opsluiten van bijenvolken.

Chauvin, R. — Sur la claustration des ruches.

L'Apiculteur (Section scientifique) 1952. Nr. 4.

Pp. 27—32.

In: L'Apiculteur 96. Jg. nrs 8 en 9. Aug.-Sept. 1952.

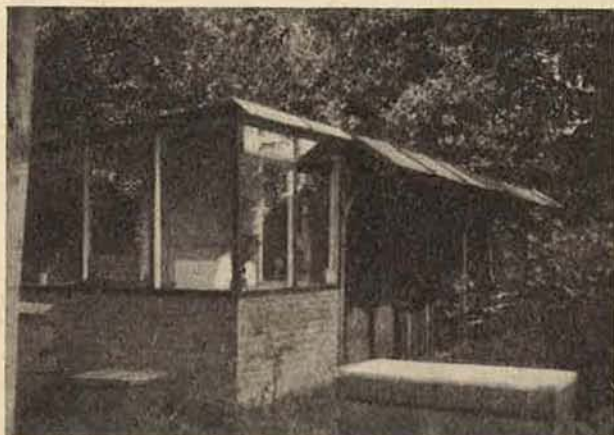
In verband met het gebruik van insecticiden kan het nodig zijn de bijenvolken op te sluiten. Door proeven te nemen met verschillende manieren van opsluiten kwam de schrijver tot de conclusie dat bij gebruik van goed materiaal geen erg nadelige gevolgen voor de bijenvolken te vreezen zijn. Sterke volken lijden meer dan zwakke, maar herstellen zich sneller. Herhaald opsluiten binnen enkele dagen is zeer nadelig. De koningin houdt dan ook geruime tijd op met leggen. De schade van opsluiten is het grootst als er goede dracht is. De haalbijen sterven dan af. Hoge temperatuur heeft minder invloed. De beste manier van opsluiten is het plaatsen van een broedkamer of honingkamer, voorzien van een reisraam onder het volk. Het doet er niets toe of het reisraam dan op de bodemplank of onder tegen de raten ligt.

Tilburg.

Ir. J. MOMMERS.

Twee jaar Krainer-Koninginneteelt van de Afdeling Heino en wat er aan vooraf ging

Toen wij in het najaar van 1950 onze jaarvergadering hielden, kwam ter sprake het aanschaffen van Krainer-koninginnen door de afdeling ter verbetering van de bijenstand in onze afdeling. Men zou dan zelf de jonge moeren telen en ze op eigen stand laten bevruchten. Bekend is toch, dat bastaarden van de Krainerbij ook zeer vruchtbaar zijn. Maar hier bleken ook weer vele bezwaren te rijzen. Er werd toen voorgesteld de aanschaf en ook de teelt van de koninginnen gezamenlijk te doen en dan vanwege de afdeling een koninginne-

Het koninginneteeltstation van de afd. Heino.

teeltstation op te richten en daar de benodigde moeren voor de leden te telen. Als dan alle leden meewerkten, zouden we in korte tijd het peil van de bijenvolken belangrijk kunnen verhogen.

De aanwezige leden waren enthousiast voor dit plan en zegden alle medewerking toe.

De eerste moeilijkheid was aan goede raszuivere volken of tenminste moeren te komen. Dit had nogal voeten in aarde, want het was midden in de winter en de toezeggingen konden alleen tegen het voorjaar gedaan worden. Dus maar afwachten.

Een tweede moeilijkheid was het vinden van een geschikt terrein voor de teelt en iemand, die zich met het telen wilde belasten. Gelukkig hadden we een lid, dat er zich bijzonder voor interesseerde. Hij woonde bovendien nog op een afgelegen plaats, waar maar weinig

De heer Nobbenhuis heeft een koningin voor de verzending gereed gemaakt.

imkers in de naaste omgeving woonden. Hij wilde de zaak aanpakken en we konden bij hem ons koninginneteeltstation inrichten. Bovendien kwam hij met een uitvoerig plan en een begroting ter tafel. Ja, die begroting bracht weer een andere moeilijkheid, die veel lastiger op te lossen was. Het bedrag liep nogal hoog en om een en ander te financieren, daartoe bleek onze kleine afdeling (40 leden) niet in staat. We waren dus wel genoodzaakt naar geldmiddelen uit te zien. Daartoe wendden we ons tot verschillende verenigingen, o.a. op land- en tuinbouwgebied, en tot het gemeentebestuur om subsidie in een schrijven, waarin o.a. gewezen werd op de moeilijkheden, die er waren gekomen om de bijenteelt staande te houden: het verminderen van de bijenweide, doordat er steeds minder honinggevendende gewassen verbouwd worden, de bespuitingen van de gewassen, waardoor schade aan de bijen ontstaat, de dure suiker en de kostbare materialen. Verschillende redenen, waardoor de liefhebberij tot het houden van bijen steeds minder wordt of waardoor in ieder geval het aantal volken ten eerste wordt ingekrompen, zodat er binnen afzienbare tijd geen volken voldoende zullen zijn voor een behoorlijke bestuiving der gewassen. Verder ook de niet meer voldoende selectie van de bijenvolken, waardoor ook deze bijen in opbrengst en in raszuiverheid zijn achteruitgegaan. Redenen waarom de afdeling Heino gemeend had om een en ander te verbeteren door de oprichting van een

Koninginneteeltstation, om betere koninginnen te telen en deze over de leden te verdelen, waardoor betere bijenvolken komen met betere opbrengsten, hetgeen dan de liefhebberij weer aanwakkert. En daaruit volgt dan betere bestuiving van fruit en andere land- en tuinbouwgewassen. Deze bevordering van de bijenteelt is dus ook in het belang van land- en tuinbouw en dus ook een gemeentebelang. Maar... kost in aanschaf nogal wat geld. Afijn, om kort te zijn, het geld kwam bij elkaar en er kon met de werkzaamheden begonnen worden. Er zouden door de leden een 80 koninginneteeltkastjes gemaakt worden. Verder moest er een werkruimte gebouwd worden. Er was nogal heel wat werk aan de winkel. En daar het al laat in het voorjaar geworden was door al die voorbereidingen, werd het ook pas laat voor met de teelt een aanvang kon worden gemaakt. Over de resultaten van die eerste zomer kan dan ook niet veel gezegd worden.

Wel kregen we een paar Krainermoeren van Jan Strgar uit Jugo-Slavië door bemiddeling van de heer van den Broek. We waren dus voor het volgende teeltseizoen van raszuivere Krainerkoninginnen voorzien.

Uit het tweede jaarverslag van het koninginneteeltstation blijkt dan, dat het afgelopen seizoen aan de verwachtingen heeft beantwoord.

Zeër opmerkelijke resultaten werden bereikt op het gebied van de reinbevruchting. Het feit, dat er hier gewerkt wordt met raszuiver teeltmateriaal en het teeltstation op een bij uitstek geschikte en gunstige plaats gelegen is, zal aan deze uitslag wel niet vreemd zijn. Uit het voorgaande blijkt reeds, dat er veel moeite en zorg en ook grote financiële offers aan dit resultaat zijn vooraf gegaan. Maar de einduitkomst is het waard geweest en dat stemt tot grote voldoening. We hopen, dat het een stimulans mag zijn voor meerdere afdelingen, onze afdeling Heino te volgen op dit nog braakliggende terrein om onze Nederlandse bijenteelt op hoger peil te brengen.

Een bevruchtungskastje, opgesteld bij het bevruchtungsstation.

(Vervolg van pag. 30)

Buiten de benodigde moeren voor onze afdeling, hebben nog een aantal moeren hun weg gevonden door het gehele land. Het plan bestaat nu, om in het komende jaar naar deze verspreide moeren een opinie-onderzoek in te stellen. Aan deze afnemers zal dan een vragenlijst worden toegezonden, betrekking hebbende op raskenmerken, als: zachtmoedigheid, vruchtbaarheid, enz. Wij vertrouwen dat allen dan in het belang van de bijenhouderij hun medewerking zullen verlenen.

Reeds nu bereiken ons brieven met tevredenheidsbetuigingen, over de kwaliteit, vruchtbaarheid en handelbaarheid der geleverde moeren. We zien dan ook vol vertrouwen het opinie-onderzoek tegemoet.

In het afgelopen winterseizoen heeft onze stationhouder, aangezocht door verschillende afdelingen, inleidingen gehouden over „De Krainerbij en ons teeltstation”. Hier werden dan de Krainers onder de loupe genomen, hun eigenaardigheden behandeld en de mogelijkheden van kruisingen onder het oog gezien. De Krainer immers is vast en erfelijk in zijn eigenschappen, waardoor ze bij kruisingen steeds een prima bastaard oplevert. Aanstip-

pend dan het nut van teeltstations, zoals door de afdeling Heino gesticht, mits deze goed zijn gefundeerd en werkend met prima teeltmateriaal. Goede koninginnen vormen immers de basis, waar iedere bijenstand op gebouwd moet zijn. Iedere moer moet een behoorlijk volk op kunnen bouwen, hetwelk in staat is een dracht naar behoren te benutten. Dan behoeft men geen ingewikkelde bedrijfsmethode toe te passen, die er op gebaseerd zijn, keuzevolken te versterken ten koste van anderen. Welke laatste onze einduitkomst dan in niet geringe mate drukken.

Evenals vorig jaar werden ook dit jaar weer enige ras-teeltmoeren geïmporteerd van Jan Strgar.

Ondanks de grote financiële lasten werd besloten de prijs van onze nateelt-koninginnen niet te verhogen, daar zij onder ieders bereik moeten blijven.

Het jaarverslag besluit dan met de beste wensen aan een zusterafdeling, welke na contact met onze afdeling, eveneens met het telen van Krainermoeren is begonnen, zij het op een wat bescheidener schaal.

A. H. LUTJE SCHIPHOLT,
secr. afd. Heino.

Zwerm-puzzle

Op de eerste regel
Daar moet WARME staan
Iedere imker weet dat,
Daar is heus niets aan.

RAAT moet daarop volgen,
Dat staat heus wel vast.
Daarna moet er DRACHT staan,
Dat geeft ook geen last.

Maar dat vierde woordje,
Dat viel lang niet mee.
Eerst werd het mom, daarna nar,
Maar met BANKORF was ik tevrede.

De FRUITTELER past op regel vijf,
Ja, dat is zeker goed.
Als de man met spuiten
Nu maar geen gekke dingen doet.

Natuurgenot dat was verkeerd,
De letters nog eens nagezien.
NATUURSPORT is het ware woord
Had ik dat maar eer gezien.

Bouwsters werden BOUWBIJEN
Dat kwam vlug voor elkaar.
DRIJFVOEREN dat is nog al glad,
Dat doen we ieder jaar.

Rij negen wordt ONTZEGELEN,
Dat deden we dit jaar. [voor
VON FRISCH kwam al eens eerder
Dat was ook geen bezwaar.

REDCELLEN kwamen haast van zelf,
Dat moet rij elf zijn.
Daarna volgt dan de KORENBLOEM,
Hier liep het zaakje fijn.

Tussen die magen in
Dat wordt VENTIEL zowaar.

De WINGERD moet de klimplant zijn,
De zaak komt voorelkaar.

Die KELTING was een slimme knaap,
Hij ontwierp de simplexkast.
OMHANGEN werd toen mogelijk,
Van zwermen nu geen last.

OMJAGEN op een andere korf,
Doet de zwermduft verminderen.
Verdelg de WESPEN van uw stal,
Omdat zij uw bijen hinderen.

KASTEN op regel negentien,
We naderen het end.
Een ZWERM moet op de kast terug,
Dat is bij iedereen bekend.

Een LARVE wordt een jonge bij,
Dat weet ook iedereen.
Nu IMKER op de laatste rij.
Hoera, 'k ben er door heen!

Ede M. v. As

Vragenrubriek

Vraag 6: Noodlottig suikerwerk-fabriekje.

Op 300 m afstand van de stal van vraagsteller staat een fabriekje van suikerwerken. Veel bijen, van verschillende imkers, gaan daar, vooral in de drachtloze tijd, suiker snoepen. De eigenaar van dit fabriekje heeft de gewoonte zijn werkruimte bijenvrij te maken door er met een slang op zijn stoomketel stoom door te blazen, waardoor natuurlijk de bijen onherroepelijk sneuvelen. Vraagsteller is genooddaakt zijn bijen naar een naburig dorp te brengen, daar het anders onmogelijk is de volken op sterkte te houden. Wat is hieraan te doen? Vraagsteller is attent gemaakt op art. 629 van het Burgerlijk Wetboek en op art. 350 Wetboek v. Strafrecht. Is toepassing van deze artikelen mogelijk?

Antwoord: Art. 629 B.W. heeft betrekking op het terugvorderen van eigendom en is hier niet toepasselijk. Art. 350 W.v.S. 2de lid luidt als

volgt: „Gelijke straf (gevangenisstraf van ten hoogste 2 jaren of geldboete van ten hoogste 300 gulden) wordt toegepast op hem, die opzettelijk en wederrechtelijk een dier, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, doodt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt” en dit artikel is hier wel degelijk van toepassing, maar daar schuilt voor de imker een groot gevaar in. In dit artikel, wat in de wandeling als „vernietiging” wordt aangeduid, is sprake van „een dier, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort” en volgens de geldende jurisprudentie moet deze eigendom blijken uit een verklaring van de eigenaar. Als vraagsteller dus dit artikel gaat gebruiken, komt daaruit tevens zijn eigendom van de bijen vast te staan, wat de fabrikant, die ongetwijfeld overlast van deze bijen ondervindt, in de gelegenheid zal stellen, vermoedelijk met succes, een civiele vordering tegen de eigenaar van de bijen in te stellen en een flinke schadeloosstelling te vorderen, waardoor het

middel erger wordt dan de kwaal. Zou de fabrikant thans een dergelijke vordering in willen stellen, dan zal hij moeten aantonen, wiens bijen hem overlast aandoen, wat praktisch onmogelijk is.

Ook de dierenbeschermingsartikelen uit ons Strafrecht kunnen hier geen uitkomst brengen. Waarom zou U wel vliegen dood mogen martelen aan een strook lijmpapier en niet — voor de betrokkene eveneens lastige — bijen een ogenblikkelijke dood mogen bezorgen met een stoomstraal? Het zoeken van een oplossing langs gerechtelijke weg zal zeker uiteindelijk in het nadeel van de imkers uitvallen. De enige oplossing is het treffen van een schikking en wellicht kun U bij dit overleg gebruik maken van de invloed van de plaatselijke dierenbeschermingsvereniging — maar dan als zodanig en niet uit kracht van wettelijke bepalingen — of kan Uw afdelingsbestuur iets bereiken. Het lijkt ons toe, dat deze fabrikant, die zelf honing verwerkt of zal kunnen verwerken, mogelijk voor bijen is te

interesseren en dan hebt U het pleit gewonnen, waarmee we maar willen zeggen, dat U goed doet het probleem niet van de zijde van de harde maatregelen, maar juist van de andere zijde aan te pakken.

M.

Vraag 7: Vitamine E, vruchtbaarheids-vitamine.

Ik lees in „Mieren” 2de deel door Prof. Dr. Alb. Raignier blz. 21 het volgende:

„Wat ze eigenlijk met die zaden doen (de mieren) is nog niet bekend.

Zouden wij hier niet mogen denken aan het vergaren van vitaminen? Wellicht vitamine E vruchtbaarheids-vitamine, waarvan men weet dat het de voornaamste voedsel-factor is, die bij de bijen het geslacht van koninginnen en werksters bepaalt, en dat juist in sommige gedroogde zaadkiemen overvloedig aanwezig is.”

Wie kan mij nader inlichten over dit vitamine E in verband met de geslachts-bepaling bij de bijen? Ik meen alle bijenboeken in het Nederlands en verschillende vertaalde boeken gelezen te hebben, doch daarover nooit iets gevonden.

G. G. te E.

Antwoord: Vooral gedurende de laatste 2 decennia hebben verscheidene personen onderzoekingen verricht om een antwoord te vinden op de vraag, welke waarde de voeding heeft bij de geslachtsbepaling van koninginnen en werksters. Hoewel aangenomen wordt dat vitamine-E invloed heeft op de geslachtsbepaling, staat toch geenszins vast, dat het voedselap dit vitamine in voldoende hoeveelheden bevat.

Via verschillende methoden kwam men tot zeer uiteenlopende resultaten. B.v. het verstrekken van vitamine E-vrij voedsel met verschillende hoeveelheden voedselap voor koninginnen aan bevruchte ratten had tot resultaat dat praktisch geen levende jonge geboren werden.

In de Beihefte zur Schweizerischen Bienen Zeitung, Jan. 1942. Heft 2, Band 1, vindt U een uitvoerige beschrijving van de werking van vitamine-E v.n.l. op de ontwikkeling der eierstokken van de werksterbijen. Echter geeft het tevens een overzicht van de verschillende onderzoekingen, welke overigens uitsluitend in wetenschappelijke periodieken zijn gepubliceerd.

A.

Vraag 8: Verplaatsen van volken.

Ik moet een kastvolk ongeveer 150 meter verplaatsen. Kan ik dat nu doen? Heeft het geen nadelige gevolgen voor het volk? Op welke manier moet ik het doen.

v. K. te M.

Antwoord: U kunt nu de kast heel voorzichtig naar de nieuwe standplaats brengen. Dit is beter dan

te wachten tot het voorjaar. Denk er evenwel om, dat dit transport zonder schokken of stoten dient plaats te hebben: dus geen vervoer per kar of slee. De juiste manier is: met tweeën de kast van de plaats nemen en naar de nieuwe standplaats dragen, nadat deze vooraf geheel in orde is gemaakt.

S.

Vraag 9: Verenigen van volken, raten smelten.

a. Is het waar dat men volken, die men verenigen wil, met een paar druppels pepermuntolie, gevoegd bij een kop water, kan besprenkelen en dat er dan geen bijterij optreedt? Zo ja, kan het dan geen nadelige gevolgen hebben als men van 4 volken 2 maakt en dus alle bijen eenzelfde geur hebben? Vliegen de toegevoegde volken, die dus niet georiënteerd zijn, dan niet op een andere kast aan?

b. Hoe is de beste methode om oude raten te smelten en zuivere was te verkrijgen?

J. H. J. te T.

Antwoord: a. Door gebruik te maken van het door U genoemde geurig mengsel kan men inderdaad verschillende volken verenigen. Beter is in plaats van gewoon water een slappe suikeroplossing te bezigen. Absoluut veilig is dit middel echter niet. Voor het verenigen van volken op losse bouw (ramen) is de nimmer falende „krantenmethode” de meest doelmatige (zie o.a. het „Groentje” van Augustus 1952, No. 8, blz. 127, antwoord op vraag 43).

Als men twee volken verenigt, welke naast elkaar staan, zullen vrijwel geen bijen vervliegen, indien het versterkte volk wordt geplaatst in het midden van de ruimte, welke eerst de twee volken innamen. Verenigt men volken, welke op enige afstand van elkander verwijderd hun standplaats hadden, dan zullen wel wat vliegbijs op een andere kast aanvliegen. Doch meestal valt dit erg mee.

b. Welke de beste methode is om uit oude raten was te smelten hangt af van de hulpmiddelen, waarover men beschikt. De eenvoudigste en een zeer goede methode is gebruik te maken van een zonnewassmelter.

Voor gebruik in het klein zijn voorts verschillende soorten was-smelters in de handel (de S. F. ratensmelter, het waskanon, enz.) zie ook Nov. No. 1952, blz. 168.

Voor grotere hoeveelheden gebruikt men bij voorkeur de waspers; hiervan bestaan verschillende soorten. Beschikt men over geen dezer instrumenten, dan kan men de stukken raaf, na deze eerst gedurende één of twee dagen in regenwater te hebben geweekt, in een jute- of linnen zak doen en dan in een ketel regenwater koken. Heeft men geen regenwater, dan voege men aan het water een flinke scheut azijn toe. De zak moet bezwaard worden om on-

der te houden, maar hij mag niet op de bodem liggen, om aanbranden te voorkomen. Daarom dient op de bodem van de ketel een plankje of rooster te worden gelegd. Als de was gesmolten is late men het geheel zeer langzaam (b.v. in een hooikist) afkoelen. Na één of twee dagen kan dan de waskoek worden afgenomen en kunnen eventueel aanwezige onreinigheden, welke zich aan de onderkant van de waskoek hebben vastgezet, worden afgeschraapt. Het beste is een roodkoperen, een geëmailleerde of een gaaf gegalvaniseerde ketel te gebruiken. Geen ijzeren ketel of roestig of beschadigd vaatwerk.

S.

Vraag 10: Verwarming van bijenkasten en stuifmeelvoorziening.

In het Decembern timer las ik het artikel van C. L. Wisse. Voor degene, die over elektrische stroom beschikt, levert verwarming m.i. geen bezwaar op, maar de voedselvoorziening des te meer, daar toch overal vroeg in het voorjaar niet voldoende stuifmeelbronnen aanwezig zijn terwijl bovendien soms de bijen gedurende een week of langer niet kunnen uitvliegen. Is in dat geval soja-meel, bevattende 41 % eiwit, 20 % vet, 20 % suikersoorten, 3 % lecithine (en vitamine B1) geschikt om als stuifmeelsurrogaat aan de bijen te voeren? Zo ja, waar is dit te verkrijgen en welke manier van toediening acht U het beste? Naar de mening van Schotman is het 't beste om „stuifmeelraten” te maken en deze in te hangen. (Handboek der moderne bijenteelt, No. 1107 en 1108).

In dien U aan een ander voedsel ter vervanging of aanvulling van stuifmeel de voorkeur geeft, welk is dat dan en op welke wijze kan het 't beste worden toegediend?

J. v. d. D. te W.

Antwoord: De door Schotman op de door U aangegeven plaats omschreven methode voor het toedienen van sojameel lijkt mij zeer goed, als de bijen vroeg in het voorjaar zelf geen stuifmeel kunnen halen en men niet over stuifmeelhoudend voedsel beschikt. Liefst gebruikte men dan sojameel van zo laag mogelijk vetgehalte en zo hoog mogelijk eiwitgehalte. Een bepaald adres hiervoor kan ik niet opgeven.

Heeft men echter de beschikking over stamphoning, d.i. honing, welke het vorig seizoen meestal uit korven is geoogst en met raaf en al tot een brij is gestampt (echter met zorgvuldige vermijding van bijvoeging van broed), dan zou ik aan de verstreking van dit voedsel in het voorjaar de voorkeur geven. Deze stamphoning bevat veel stuifmeel, omdat ook de stuifmeelraten worden meegestampt.

Onmiddellijk vóór de toediening moet dit voedsel met bijna een gelijke hoeveelheid lauw warm water goed doorengemengd worden.

S.

Afdelingsberichten

AFD. AMERSFOORT

Met leedwezen geven wij kennis van het overlijden op 25 Dec. 1952 van ons medebestuurlid, de heer

T. v. DRIE

In de ouderdom van 57 jaar.

In de heer van Drie verloren wij een actief bestuurslid en medewerker. De bijen betekenden veel voor hem en niemand zou hem tevergeefs aankloppen om hulp of raad.

Hij ruste in vrede.

Namens het bestuur,
P. KROL, secr.

AFDELING SCHEEMDA

Het slechte weer was oorzaak dat onze jaarvergadering slecht bezocht was. De rekening van de penningmeester werd goedgekeurd en de contributie blijft ongewijzigd. De heren F. Nanninga en S. H. van der Veen werden resp. als voorzitter en penningmeester herkozen. De heer Nanninga herdacht de overleden secretaris, de heer Tolck, die een lange reeks van jaren deze functie had waargenomen. Als secretaris werd gekozen de heer G. Smits. Verder werd nog geruime tijd gesproken over de heideris, die dit jaar bedroevend slechte resultaten heeft opgeleverd. Na de rondvraag sloot de voorzitter de vergadering.

AFDELING NIEUWER-AMSTEL

Op 14 Januari j.l. hield de heer Mr. J. H. Scheltema de Heere een lezing voor onze afdeling over het onderwerp „De eenheid van het bijenvolk in verband met zijn huisvesting”. De heer Scheltema heeft op deze avond de theorie van de Fransman Henri Muller besproken. Spreker heeft ons op heel duidelijke en vlotte wijze overtuigd van het feit, dat de huidige bijenwoning niet beantwoordt aan het doel van de bijentros. Te veel schadellijke en overvloedige ruimte, waardoor veel honing voor de imker verloren gaat, veroorzaakt dat de bij (hierbij wordt het volk als één warmbloedig wezen „de bij” voorgesteld) zich nooit geheel kan thuisvoelen en de warmteregulatie niet in zijn macht heeft. Muller heeft na tal van proefnemingen, welke o.a. zijn vastgelegd in zijn boek „La loi de la grappe”, aangetoond, dat de bijenkast alleen dan aan de eisen van immen en imkers voldoet, als de trosvorm zoveel mogelijk benaderd wordt. Het resultaat was, dat hij een kast heeft ontworpen, bestaande uit trapeziumvormige ramen, welke tegen elkaar aansluiten en de raamlatten dus tevens de kastwand vormen (zie het groentje nr. 2 van 1952, blz. 24 en 25). Deze lezing door de heer Scheltema de Heere bracht na afloop de tongen in beweging, want het is niet leuk als men hoort, dat de sedert zoveel jaren ingeburgerde kast de imker noodzaakt zijn bijen veel ongerief aan te doen. Het openen van een kast werd b.v. gelijkgesteld met het opereren van een individu. Dit moge gek klinken, maar na het aanhoren van deze theorie-Muller, welke op zo'n schitterende wijze door de heer Scheltema de Heere werd verkondigd, moet men wel tot dit inzicht komen of althans een reden zijn om daarover eens diep na te denken. Als bijzonderheid werd nog vermeld dat de bijen van Muller bij 10 graden vorst tot bouwen in staat zijn en dit bewijst wel dat zijn kast, wat de luchtcirculatie betreft, volkomen in orde is. Na afloop van de lezing werd besloten dat de afdeling een Mullerkast zou aanschaffen. De heer Wassink verklaarde zich bereid voor de nodige vergunningen en de aankoop zorg te dragen, zodat deze zomer met een proefneming kan worden begonnen. **M. J. SIMONIS, secr.**

AFD. BILTHOVEN

De in samenwerking met de aquariumvereniging georganiseerde filmavond is een groot succes geworden.

Dr. Ir. Temme van de Kali Importmaatschappij, behandelde op zeer vlotte en populaire wijze twee wel zeer verschillende onderwerpen:

1e. De invloed van kalibemesting op de nectarafscheiding bij diverse gewassen.

2e. De invloed van kalibemesting van viswater op de groei en ontwikkeling van waterplanten en vissen.

Tot slot werden fraaie films vertoond, verband houdende met de behandelde onderwerpen.

De vierde lezing van onze wintercyclus zal worden gehouden op een nader te bepalen datum in Februari. Gesproken zal worden over: „Honing en was”.

De vijfde en laatste lezing zal plaats vinden op Vrijdag 6 Maart. Dan zullen we het genoegen hebben de alg. secr. te horen over het onderwerp: „Moderne bedrijfsmethoden”. Bijzonderheden omtrent beide avonden volgen per convocatie.

Zaterdag 11 April, des middags 3 uur, in samenwerking met andere afdelingen, een praktische les in de Grienden van Vianen. Zaterdag 2 Mei een praktische les in een nabijgelegen boomgaard.

Leden zegt het voort en noteert deze data.

J. H. v. DIJK, secr.

AFDELING WINTERSWIJK

Met leedwezen geven wij kennis van het heengaan van twee onzer beste leden en inkerkervrienden.

Op 19 December 1952 overleed onze zeer geachte inkerkervriend en oud-bestuurslid de heer

F. H. VIERKANT

in de ouderdom van 68 jaar.

Wij hebben in hem een actief medewerker verloren, die steeds voor iedereen klaar stond. Vooral de jonge imkers zullen hem zeer missen.

Op 20 December 1952 overleed ons oudste lid en inkerkervriend, de heer

A. DREIJERS.

Hij bereikte de leeftijd van 81 jaar. Hij was zowel korfimmer, met vaste en losse bouw, als kastimmer. Zeer kundig en met veel liefde voor zijn immen, die ook steeds met raad en daad voor allen klaar stond. Zo sloot 1952 voor ons met een zwaar verlies. Wij zullen hen blijven gedenken als oprechte en hulpvaardige vrienden.

Namens het bestuur en

onze leden:

T. F. v. d. BOUT, secr.

AFD. ROTTERDAM

De eerste vergadering in het seizoen vond plaats op 22 December. Als spreker was uitgenodigd de heer H. W. Vink, Gem. tuinarchitect te Rotterdam.

De voorzitter, de heer W. H. v. Mourik, heette de heer Vink welkom en sprak zijn vreugde uit over de talrijke opkomst. Verschillende leden hadden hun dames meegebracht, een bewijs, dat men de lezing van de heer Vink in het vorig seizoen niet was vergeten.

Ook deze keer hield de heer Vink zijn causerie op de van hem bekende prettige wijze, toegelicht met een groot aantal zorgvuldig uitgekozen lichtbeelden. Hij had er de tijd eens voor genomen, om speciaal dat mee te brengen, waar de imkers belangstelling voor hebben, n.l. die planten en heesters, die voor de bijen van betekenis zijn. De aanwezigen waren aan het eind van de vergadering dan ook zichtbaar tevreden.

Ook de praatavondjes waren goed bezocht. Op 8 Dec. werden een paar Australische films vertoond en op 12 Januari een Amerikaanse film „De honingbij”. Naast de films werden verschillende onderwerpen met elkaar besproken, o.a. het belang van het voeren, de I.C., de honingwinning in het stadsgebied e.d. Het derde en laatste praatavondje vindt plaats op Maandag 9 Maart in de Nic. Witschool.

P. KLAPWIJK, secr.

AFDELING JUBBEGA

Op de vergadering van 3 Januari waren 19 leden aanwezig, wegens ziekte van voorzitter G. v. d. Berg werd de vergadering geleid door de heer W. A. de Vries. De heer Baas hield een lezing over zijn bedrijfswijze, hij legde er de nadruk op dat alleen zeer sterke volken een behoorlijk overschot kunnen geven. De door de leden gestelde vragen werden door de spreker beantwoord.

In de notulen werd nog vermeld, dat het hoofdbestuur aan de heer T. J. van Dam Sr. de eremedaille der vereniging toekende. De heer B. de Jong deelde namens de kascommissie mede, dat de boeken van de penningmeester in orde waren bevonden, als nieuw lid der commissie werd benoemd de heer H. R. de Jong. De aftredende bestuursleden G. v. d. Berg en W. de Vries werden herkozen. Tot afgevaardigde naar de A.V. werd benoemd de heer B. S. de Jong. Bij de gratis verloting kreeg de heer Hielke de Jong de eerste prijs. Besloten werd een excursie te maken naar de bijenmarkt te Veenendaal.

H. T. VAN DAM, secr.

AFD. VARSSEVELD

Onder voorzitterschap van de heer B. Colenbrander vergaderde op 11 December 1952 de afd. Varsseveld en Omstreken. Aanwezig waren 27 leden.

Na opening door de voorzitter las de secretaris de notulen en bracht hij het jaarverslag uit over 1952. Blijkens dit verslag is het ledental teruggelopen van 59 in 1951 tot 52 in 1952. Gereisd werd naar het koolzaad in Groningen met 240 volken, naar de zaadklaver in Groningen met 80 volken, naar de linde in naburige plaatsen met 250 volken en naar de helde op de Veluwe met 475 volken. De honingopbrengsten waren matig, behalve van de zaadklaver, die weinig heeft opgeleverd. De prijs van de honing was nog steeds te laag om het bijenhouden aantrekkelijk te maken.

Bij de bestuursverkiezing werden de heren B. Colenbrander, J. W. Jansen en H. Becking herkozen.

De heer van der Meulen te Doetinchem zal gevraagd worden in Januari een lezing te houden.

Bij de bespreking van de honinghandel werd in het bijzonder de aandacht gevestigd op de kleine imkers. Deze weten vaak weinig van de prijs. Maken zich in verband met hun hoeveelheid honing ook niet druk. Verkopen vaak tegen veel te lage prijs aan opkopers, die daarmee gaan venten of ter markt komen en dan tegen afbraakprijzen verkopen, zeer tot schade van de overige imkers. Het bestuur werd gevraagd na te gaan of hier tegen maatregelen kunnen worden genomen. Verder werd nog aandacht besteed aan de kostprijs van de suiker.

Een gratis verloting zonder zelften, met o.a. een paar door een lid zelf gemaakte manden en kosteloos beschikbaar gesteld, verhoogde nog de aantrekkelijkheid der vergadering.

H. BECKING, secr.

AFD. GRONINGEN

IN MEMORIAM K. H. KRUYER

Op 30 December 1952 is de heer

K. H. KRUYER

in de ouderdom van ruim 84 jaren van ons heengegaan.

Hij was mede-oprichter van de afdeling Groningen en Omstreken en jarenlang voorzitter van de afdeling.

Wij hebben in hem ons oudste lid en medewerker verloren, die zeer veel voor de afdeling heeft gedaan.

Op 3 Januari 1953 is hij op de begraafplaats te Middelbert ter ruste gelegd. Namens de afdeling Groningen hebben de voorzitter en de oud-penningmeester hem de laatste eer bewezen.

Hij ruste in vrede.

Namens het bestuur,

M. J. REINDERS, secr.

BIJENMARKTEN

10 April: Amersfoort.

18 April: Zenderen.

GOEDE RAAD VOOR KUNSTRAAT

KUNSTRAAT INZETTEN

- Kunstraat inzetten in een warm vertrek, de kunstraat daags tevoren in dat warme vertrek plaatsen.
- Kunstraat inzetten zo kort mogelijk voordat U het aan de bijen geeft. Anders gaat ze door temperatuurswisseling bol staan, trekken en scheuren.
- Zet alle benodigdheden van tevoren klaar:
 - gaatjespriem (f1,10) of gaatjesapparaat met (f5,25) of zonder afstandbeugel (f3,75);
 - raampjesdraad (p. klos van 500 gram f2,60, 200 gram f1,15, 100 gram f0,60, 30 gram f0,35);
 - spijkertjes en hamer;
 - schaar;
 - spleetopener (f0,75);
 - mes;
 - kunstraatplankje (f1,—);
 - spoorwiel (f1,50) of electrisch kunststraat-insmelt-apparaat (f10,—);
 - gietlampje (f4,—) met was.
- Gaatjes boren:
 - precies in het midden van de zijlatjes en
 - één 2 cm van de bovenlat, één 3 cm van de onderlat en één precies daar tussen in.
- Eén spijkertje slaan bij het gaatje links boven en één bij het gaatje rechts beneden.
- Draad door de gaatjes trekken, aan één spijkertje vastmaken, strak trekken, aan het andere spijkertje vastmaken, afknippen. (Metalen oogjes kunnen met het gaatjesapparaat in de gaatjes worden aangebracht om insnijden van de draad in het hout te voorkomen, per 100 f0,40).
- Zaagspleet van het raampje open maken met spleetopener.
- Bovenhoeken van de kunstraat afsnijden (de zaagspleet is onder breder dan boven!).
- Kunstraat in zaagspleet laten glijden, zaagspleet sluiten.
- Kunstraatplankje vochtig maken.
- Spoorwiel verwarmen boven gietlampje. Niet te heet, want dan smelt de kunstraat.
- Raampje met kunstraat, met de draden naar boven op kunstraatplankje leggen (kunstraat steunen).
- Spoorwiel onder lichte druk over de draden rijden.
- Kunstraat met vloeibare (niet te heet!) was aan beide zijden van de onderkant van de bovenlat vastgieten.
- Voor het bevestigen van gewapende kunstraat in Ideaalraampjes (f0,35 per stuk) hebt U alleen een hamer en wat spijkertjes nodig:
 - kunstraat door de spleet van de onderlat in het raampje laten glijden;
 - het bijgeleverde latje vastspijkeren met 3 of 4 spijkertjes.

KUNSTRAAT UITBOUWEN

- Kunstraat in het voorjaar (April) **niet** tussen twee broeddraden hangen, maar naast het broednest.
- Later in het jaar, als de broedkamer vol bijen zit, tussen uitlopend broed, **niet** tussen open broed of in aanbouw zijnde raten.
- Bij rijke dracht **nimmer** kunstraat in het broednest hangen, ze worden uitgebouwd en meteen vol honing gebracht.
- Geen kunstraat geven als de bouwdrift nog niet is ontwaakt. Als de bijen witte puntjes aan de cellen onder de toplatten van de raten bouwen, in April, is het tijd.
- Zwermen bouwen kunstraat prachtig uit.
- Moerloze volken **nimmer** kunstraat geven.
- Volken met zwermneiging **nimmer** kunstraat geven.
- In het voorjaar niet meer dan één raampje met kunstraat geven naast het broednest, een week later nog een.
- Een zwerm krijgt 1 kunstraat per half pond bijen, een zwerm van 4 pond heeft aan 7 kunstraten genoeg. Verkleinblok gebruiken.
- Kunstraat, die niet onmiddellijk wordt uitgebouwd, gaat bollen, scheuren en trekken. Dat geeft niets dan verdriet!
- Als volk of zwerm niet tot de onderlat zitten, wordt slechts dat deel van de kunstraat uitgebouwd waar het volk of de tros zit. Daar is de Bijenhuis-kunstraat te goed voor!
- Voor het uitbouwen van de kunstraat moeten de bijen hebben:
 - matige dracht;
 - of we moeten voeren.
- We voeren niet meer dan een halve liter per dag. Geven we meer dan krijgen we onherroepelijk onregelmatig gebouwde raten.
- Suikeroplossing: 1 deel suiker op 2 delen heet water, lauwwarm toedienen.
- Zwermen de eerste drie dagen **niet** voeren, ze hebben geen plaats om het voer op te bergen en de zwerm trekt de kast weer uit.

STEEDS TOT UW DIENST

Tel. 2863

Giro 1171

GOEDE DINGEN
Bijenhuis WAGENINGEN

Druk: N.V. Uitgevers Mij De Gelderlander - Nijmegen